

Καλώς Ορίσατε στο

ΤΛ503 Μικροηλεκτρονική & VLSI

Λευτέρης Καπετανάκης

Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
Τμήμα Ηλεκτρονικών Μηχανικών
2021-2022

ΤΛ 503

Περιεχόμενα Μαθήματος

- Εισαγωγή στα **ψηφιακά**/αναλογικά ολοκληρωμένα κυκλώματα
  - Διατάξεις CMOS και τεχνολογία κατασκευής. Λογικές πύλες CMOS και σχηματική αναπαράστασή τους (φυσικό σχέδιο, layout). Εκτίμηση απόδοσης: διάδοση καθυστέρησης (propagation delay), περιθώρια θορύβου (noise margins), απώλεια ισχύος (power dissipation). Πυκνωτές, αντιστάτες και θέματα διασύνδεσης (signal wiring). Σχεδιασμός συνδυαστικών (combinational π.χ., arithmetic) και ακολουθιακών (sequential e.g., storage elements) MOS λογικών κυκλωμάτων. Σχεδιασμός ημιαγωγικών μνημών. Σχεδιασμός αναλογικών κυκλωμάτων CMOS-Βασικές αρχές layout. Απλοί ενισχυτές, MOSFETs.
- Εκμάθηση των τεχνολογικών όψεων και των θεμελιωδών αρχών του σχεδιασμού των κυκλωμάτων VLSI, με ιδιαίτερη έμφαση στις σύγχρονες VDSM (very deep sub-micron) τεχνολογίες CMOS

ΤΛ 503

Περιγραφή Μαθήματος

- Γνωστικό υπόβαθρο
- Βασική θεωρία κυκλώματος
  - Αντίσταση (R), χωρητικότητα (C), αυτεπαγωγή (L)
  - Τρανζίστορ επίδρασης πεδίου (FET)
- Σχεδίαση Λογικών Κυκλωμάτων
  - Ελαχιστοποίηση σε επίπεδο πυλών
- Επίπεδο Μαθήματος
- Το μάθημα είναι υποχρεωτικό και απευθύνεται σε φοιτητές/φοιτήτριες 5^{ου} εξ και άνω.

ΤΑ 503

Σκοπός Μαθήματος

- Η κατανόηση της λειτουργίας του τρανζίστορ MOS.
- Η ικανότητα σχεδίασης και υλοποίησης ψηφιακών κυκλωμάτων σε επίπεδο τρανζίστορ CMOS και η βελτιστοποίηση αυτών σε σχέση με διάφορους περιορισμούς: μέγεθος (κόστος), ταχύτητα, ισχύ κατανάλωσης, και αξιοπιστία.
- Σχεδιασμός, φυσικό σχέδιο και προσομοίωση των ψηφιακών κυκλωμάτων VLSI με χρήση διάφορων εργαλείων CAD (Computer-Aided-Design)
- Απόκτηση πρακτικής εμπειρίας της δημιουργίας ψηφιακών κυκλωμάτων χρησιμοποιώντας περίτεχνα εργαλεία σχεδιασμού με τη βοήθεια υπολογιστή

ΤΑ 503

Λογισμικό Μαθήματος

- ❑ Η ελεύθερη έκδοση του προγράμματος Microwind/DSCH (lite version) κατά προτίμηση θα χρησιμοποιηθεί στο παρόν μάθημα
- ❑ Το πρόγραμμα μπορεί να φορτωθεί στον υπολογιστή από τη διεύθυνση: <http://www.microwind.org>

TA 503

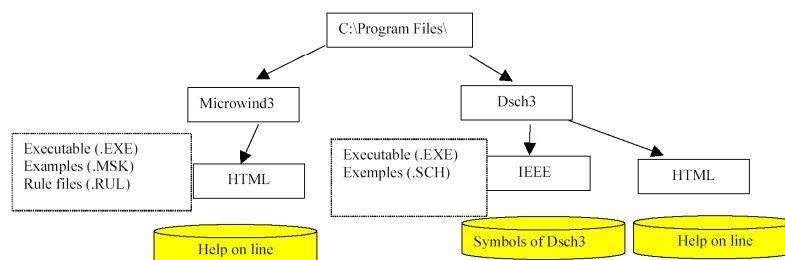
INSTALLATION

From The web

Connect to page www.microwind.org

Click "Download Microwind" and download **mw03.zip**

- ◆ Unzip the whole contents of the file to a user's directory (We suggest you create "Microwind3")
- ◆
- ◆ Click "Download Dsch" and download **dsch03.zip**
- ◆ Unzip the whole contents of the file to a user's directory (We suggest you create "Dsch3")
- ◆

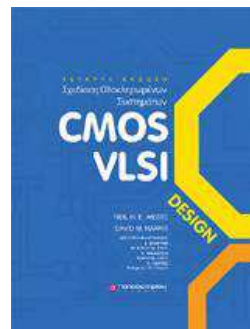

TA 503

Βιβλιογραφία (Ελληνόγλωσση)

Σχεδίαση ολοκληρωμένων κυκλωμάτων
CMOS VLSI

[Harris, Weste N.](#)

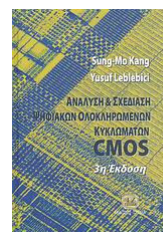
Εκδότης: [Παπασωτηρίου](#)

Έτος Έκδοσης: 2011

TA 503

Βιβλιογραφία (Ελληνόγλωσση)

Ανάλυση και σχεδίαση ψηφιακών ολοκληρωμένων κυκλωμάτων CMOS

Συγγραφείς: [Sung - Mo \(Steve\) Kang](#)

Εκδόσεις: [Τζιόλα](#)

Έτος: 2007

ISBN-13: 9789604181360

ISBN-10: 960418136X

Κατηγορίες: [Επιστήμες](#)

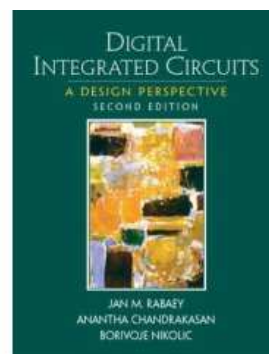
TA 503

Βιβλιογραφία (Ελληνόγλωσση)

Ψηφιακά Ολοκληρωμένα Κυκλώματα

Συγγραφείς: [Jan M. Rabaey](#),
[Anantha Chandrakasan](#),
[Borivoje Nikolic](#)

Εκδότης: ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
Έτος Έκδοσης: 2006

TA 503

Βιβλιογραφία (Ελληνόγλωσση)

Ψηφιακά Ολοκληρωμένα Κυκλωμάτων CMOS VLSI

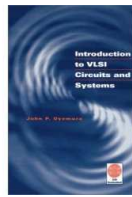
Συγγραφείς: Neil H. E. Weste,
Kamran Eshraghian

Εκδότης: ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ
Έτος Έκδοσης: 1996

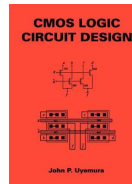

TA 503

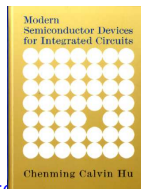
Βιβλιογραφία (ξενόγλωσση)

Introduction to VLSI Circuits and Systems
by John P. Uyemura

CMOS Logic Circuit Design
by John P. Uyemura

Modern Semiconductor Devices for Integrated Circuits
by Chenming Hu
Free Download

TA 503

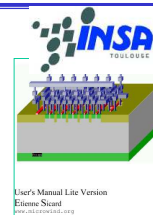
Βιβλιογραφία (microwind)

User's Manual Lite Version

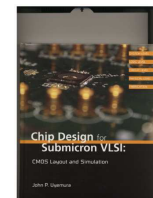
Etienne Sicard

www.microwind.org

Published by INSA Toulouse

**Chip Design for Submicron VLSI: CMOS Layout
and Simulation** by [John P. Uyemura](#)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΜΙΚΡΟΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ VLSI
Συγγραφέας: ΚΩΤΣΟΣ
Εκδότης: ΤΖΙΟΛΑΣ
Έτος Έκδοσης: 2005

TA 503

Βαθμολογία

□ Τελικός βαθμός

– Εργαστήριο: Ασκήσεις + Τελική Εξέταση	20%
– Θεωρία: Ασκήσεις	20%
– Θεωρία: Τελική Εξέταση	60%

ΤΑ 503

Διαλέξεις

- Ενθαρρύνεται και αναμένεται η παρακολούθηση και η συμμετοχή από όλους σας.
- Θα γίνουν 13 μαθήματα
  - Τόπος → Αίθουσα 8
  - Ημέρες → Τρίτη
  - Ωρα → 08:00-12:00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στις διαφάνειες των διαλέξεων χρησιμοποιείται διδακτικό υλικό το οποίο έχει δανειστεί από διάφορα εκπαιδευτικά βιβλία και διαδικτυακές σελίδες. Ο εισηγητής δεν έχει καμιά αξίωση κατοχής του υλικού αυτού και το χρησιμοποιεί μόνο για λόγους διδασκαλίας εντός της τάξης. Οι εικόνες και οι πίνακες είναι κτήμα διαφόρων συγγραφέων και παρέχονται στον αντίστοιχο δικτυότοπό τους.

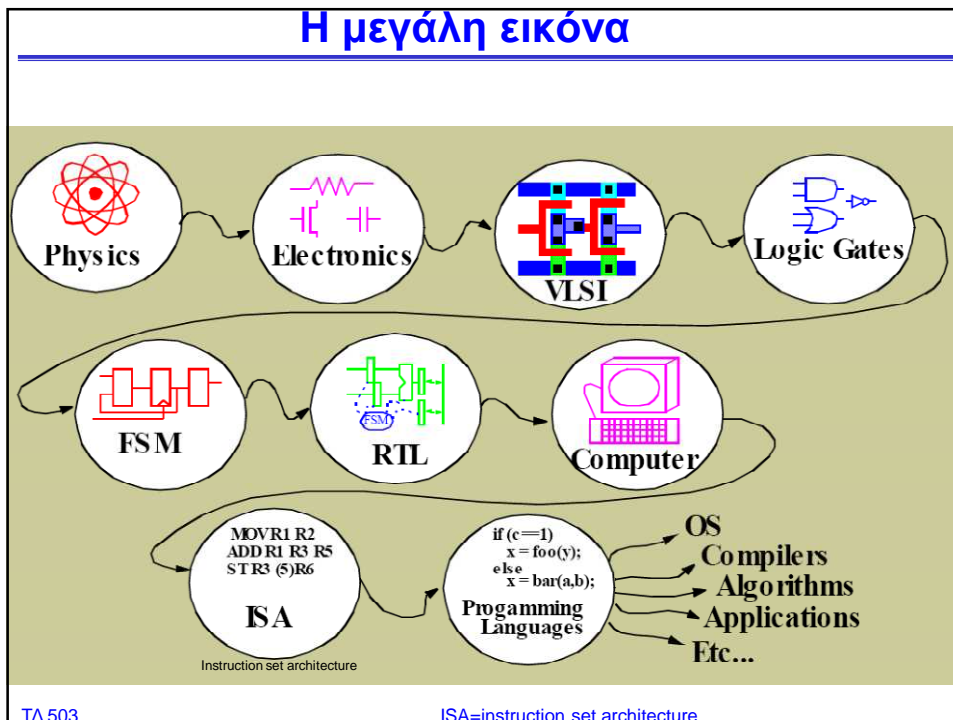
ΤΑ 503

Περίληψη Μελέτης

- ❑ Σχεδίαση και εξομοίωση των CMOS ολοκλ. κυκλωμάτων (O.K.)
  - MICROWIND/DSC Η ελκυστικός τρόπος για σχεδίαση (layout)
  - SPICE για την εξομοίωση του κυκλώματος
- ❑ Διαλέξεις:
  - 1 εβδομάδα στην τεχνολογία VLSI πυριτίου
  - 1 εβδομάδα στη λειτουργία και σχεδίαση του τρανζίστορ MOS
  - 1 εβδομάδα στην εξομοίωση του τρανζίστορ MOS διαμέσου των μοντέλων SPICE του Microwind
  - 2 εβδομάδες στον αντιστροφή CMOS (στατικές και δυναμικές χαρακτηριστικές)
  - 1 εβδομάδα στις βασικές λογικές πύλες CMOS
  - 1 εβδομάδα στις διασυνδέσεις των κυκλωμάτων CMOS, επίδραση των C, R και L (χαρακτηρισμός κυκλώματος και εκτίμηση απόδοσης)
  - 1 εβδομάδα στα συνδυαστικά λογικά κυκλώματα CMOS
  - 1 εβδομάδα στα αριθμητικά λογικά κυκλώματα CMOS
  - 1 εβδομάδα στα ακολουθιακά λογικά κυκλώματα CMOS
  - 1 εβδομάδα στις μνήμες RAM
  - 2 εβδομάδες στην κλιμάκωση (scaling) του MOSFET, στα ρεύματα διαρροής του MOSFET και στις καινούργιες δομές τρανζίστορ.

TA 503

Η μεγάλη εικόνα

TA 503

ISA=instruction set architecture

Ελάφρυνση Περιήγησης Σχεδίασης VLSI

Ξεκινήστε με ένα πρόγραμμα HDL (γλώσσα περιγραφής υλικού:VHDL, Verilog)

```

entity traffic is
  port (CLK, go_green, go_red, go_yellow: in STD_LOGIC;
        l_green, l_red, l_yellow: out STD_LOGIC);
end;
architecture traffic_arch of traffic is
  -- SYMBOLIC ENCODED state machine: Sreg0
  type Sreg0_type is (green, red, yellow);
  signal Sreg0: Sreg0_type;
begin
  --concurrent signal assignments
  Sreg0_machine: process (CLK)
  begin
    if CLK'event and CLK = '1' then
      case Sreg0 is
        when green =>
          if go_yellow='1' then
            Sreg0 <= yellow;
          end if;
        when red =>
          if go_green='1' then
            Sreg0 <= green;
          end if;
        when yellow =>
          if go_red='1' then
            Sreg0 <= red;
          end if;
      end case;
    end if;
  end process;

  green_assignment:
  l_green <= '1' when (Sreg0 = green) else
    '0' when (Sreg0 = red) else
    '0' when (Sreg0 = yellow) else
    '0';

  l_yellow_assignment:
  l_yellow <= '0' when (Sreg0 = green) else
    '0' when (Sreg0 = red) else
    '1' when (Sreg0 = yellow) else
    '1';

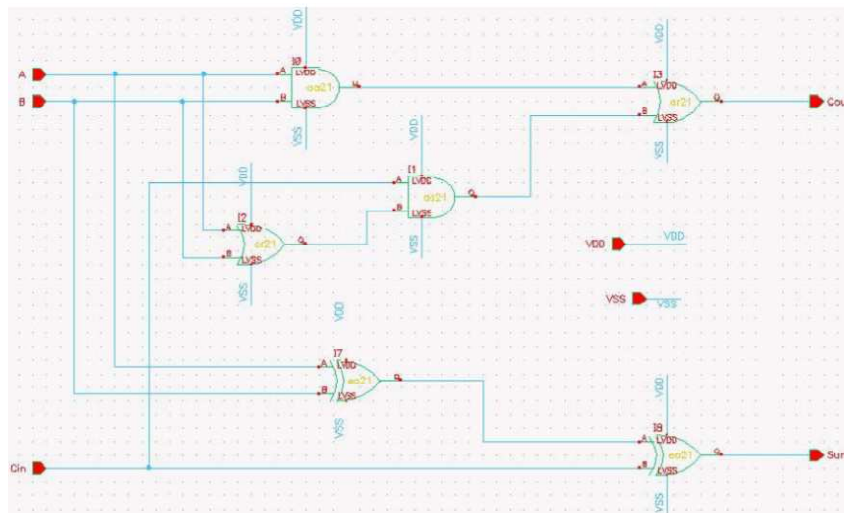
  l_red_assignment:
  l_red <= '0' when (Sreg0 = green) else
    '1' when (Sreg0 = red) else
    '0' when (Sreg0 = yellow) else
    '0';
end traffic_arch;

```

TA 503

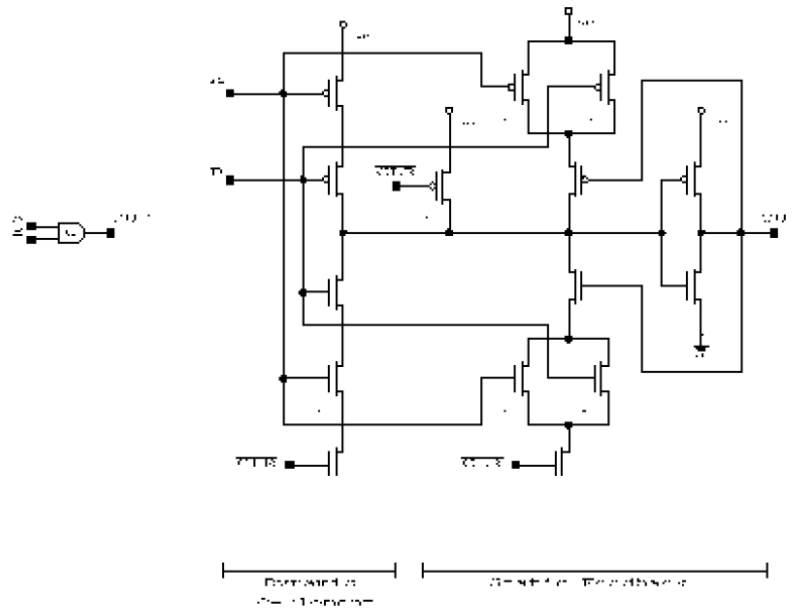
Σχεδίαση VLSI

Ή να ξεκινήσετε με ένα σχηματικό διάγραμμα (ή ένα συνδυασμό και των δύο)

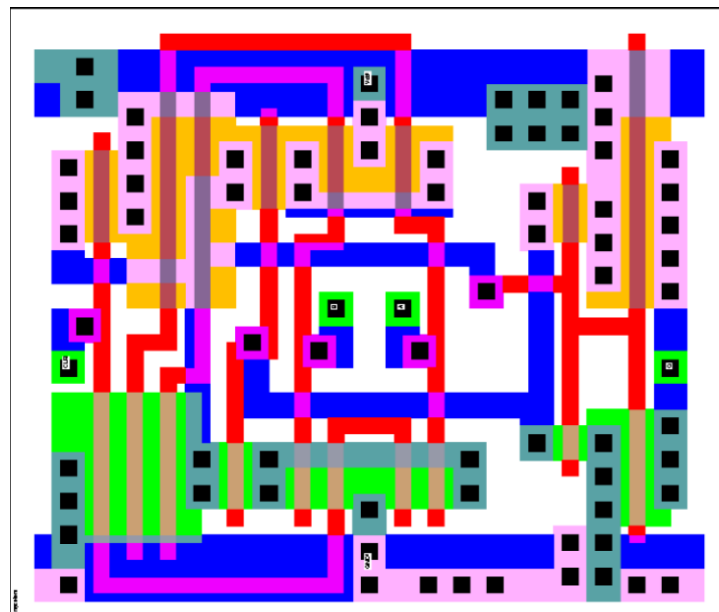
TA 503

Μετατροπή πυλών σε τρανζίστορ

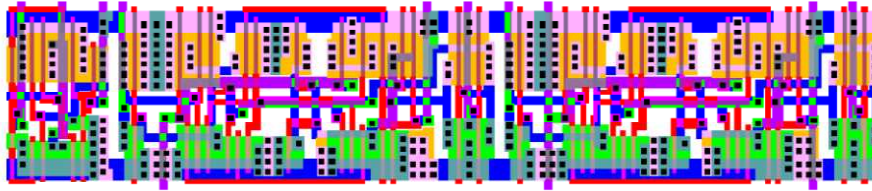
TA 503

Μετατροπή τρανζίστορ σε φυσικό σχέδιο (Layout)

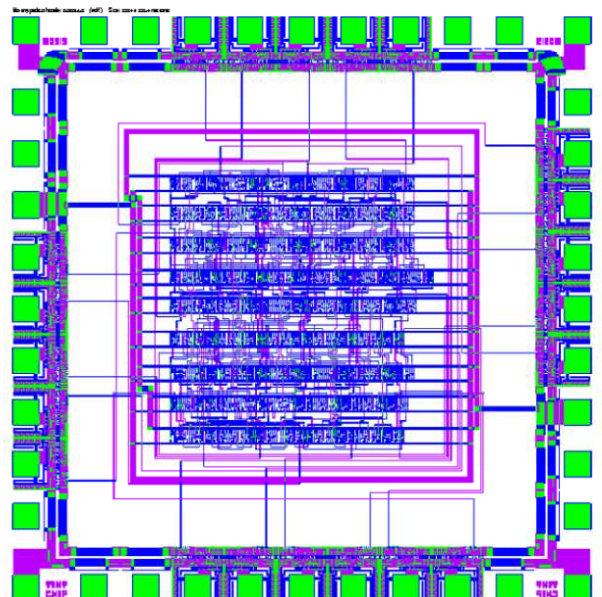
TA 503

Συναρμολογήστε τις πύλες σε ένα κύκλωμα

TA 503

Και Συναρμολογήστε Ολόκληρο το τσιπ (chip)

TA 503